

Грамотне складання бізнес-плану, на сьогоднішній момент, є одним з найважливіших чинників успіху будь-якого підприємства незалежно від галузі. У зв'язку з цим, потреба у висококваліфікованих фахівцях, які займаються розробкою даного документа, сильно зростає та це спонукає студентів творчо, але, в той же час відповідально, проявляти себе, розвиває їх компетенцію і навички в різних областях діяльності [4, с. 142].

Таким чином, стратегічне планування та бізнес-планування є взаємопов'язаними етапами управлінської діяльності, необхідними для досягнення абсолютної ефективності в кожній компанії. Грамотна розробка бізнес-плану дозволить уникнути фундаментальних помилок і допоможе прийняти рішення про доцільність інвестицій, про планування перспектив, про раціоналізацію транспортної системи та використанні ресурсів підприємства і про успіх його в цілому.

Список використаних джерел

1. Салоїд С., Драгомощенко А. Роль бізнес-планування в оцінці ефективності діяльності організації. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи*. 2020. С. 64 – 65.

2. Бабець Є. К. Основи менеджменту : навч. посіб. Київ : Професіонал, 2017. 496 с.

3. Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. Київ : КНЕУ, 2017. 160 с.

4. Гнип Д. В., Хринюк О. С. Бізнес-планування як метод підвищення конкурентоспроможності підприємства. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2019. № 24. С. 135 – 144.

Шестерняк М. М., канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансового контролю та аудиту,
Західноукраїнський національний
університет, м. Тернопіль

УДК 657.6:658

Шестерняк М. М. Контроль як функція управління. *Теоретичні та практичні аспекти соціально-економічних наукових досліджень* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 30 жовтня 2020 р). Київ : Східноєвропейський центр наукових досліджень, 2020. С. 134 – 137.

КОНТРОЛЬ ЯК ФУНКЦІЯ УПРАВЛІННЯ

Контроль – це важлива та об'єктивно необхідна функція управління, що забезпечує цілеспрямованість та стабільність діяльності об'єкта. Ефективність здійснення контролю зумовлює якість фактичних та подальше прогнозування бажаних показників розвитку підприємства. Саме функція контролю дає змогу своєчасно реагувати на негативні явища та відхилення від норм, знаходити невикористані резерви.

Контроль як функція управління займає особливе положення, бо це, перш за все, засіб зворотного зв'язку між об'єктом і системою управління, який інформує про дійсний стан керованого об'єкта.

Контроль є однією із соціальних функцій, що виникла у результаті розвитку суспільства. Об'єктивну необхідність контролю можна пояснити тим, що на різних етапах становлення будь-якого суспільства неможливо було обійтися без цієї функції [1, с. 155].

Звернемо увагу, що підтримання успіху, попередження виникнення кризових явищ та невизначеність є передумовами виникнення контролю як функції управління.

Основними цілями контролю як функції управління на підприємстві (керованому об'єкті) є забезпечення: планового плину виробничого процесу; стандартів якості продукції, що випускається; ефективності діяльності підприємства; фінансової конкурентноздатності підприємства; гарантій належного виконання управлінського рішення; встановлення зворотного зв'язку в процесі управління.

Тобто, контроль в управлінні об'єктивно необхідний для успішного функціонування цілісної системи, а його відсутність приводить до самих неочікуваних соціально-економічних наслідків.

Втім поняття “контролю” можна інтерпретувати як у вузькому змісті – як один з етапів процесу управління (або як одну з його функцій), так і в більш широкому змісті – як підсистему, яка входить у структуру загального управління підприємством, що складається з ряду елементів.

При цьому управлінський контроль в найбільш вузькому змісті – це здійснення його суб'єктами, наділеними відповідними повноваженнями (тобто, суб'єктами контролю), наступних дій: визначення фактичного стану або дії керованої ланки системи управління підприємством (об'єкта контролю); порівняння фактичних даних з нормативними (плановими), тобто з базою для порівняння, прийнятої на підприємстві, або заданої ззовні, або заснованої на раціональності; оцінка відхилень, що перевищують гранично припустимий рівень, на предмет ступеня їхнього впливу на аспекти функціонування підприємством; виявлення причин даних відхилень.

Відповідно до підходу у вузькому змісті ціль контролю – інформаційна прозорість об'єкта управління для можливості прийняття ефективних рішень.

У понятті інформаційної прозорості об'єкта управління відбите певне уявлення про ступінь керованості даного об'єкта. Тобто про те, у якому ступені в результаті управління забезпечується підтримка необхідного стану або дії об'єкта управління у відповідний період часу.

Відповідно цього до головних функцій контролю відносять оперативну, підпорядковану, превентивну, комунікативну, інформативну та захисну.

У широкому змісті контроль у сучасних умовах господарювання доцільно представити як підсистему, яка складається з елементів входу (інформаційне забезпечення контролю), елементів виходу (інформація про об'єкт управління, яка отримана в результаті контролю) і сукупності наступних взаємозалежних ланок: центрів відповідальності, техніки контролю, процедур контролю, середовища контролю, системи обліку.

При цьому, особливість контролю полягає в його подвійній ролі в процесі управління. У результаті глибокої інтеграції контролю й інших елементів процесу управління на практиці неможливо визначити коло діяльності для працівника таким чином, щоб він (процес управління) відносився тільки до одного елемента управління без його взаємозв'язку і взаємодії з контролем (рис. 1).

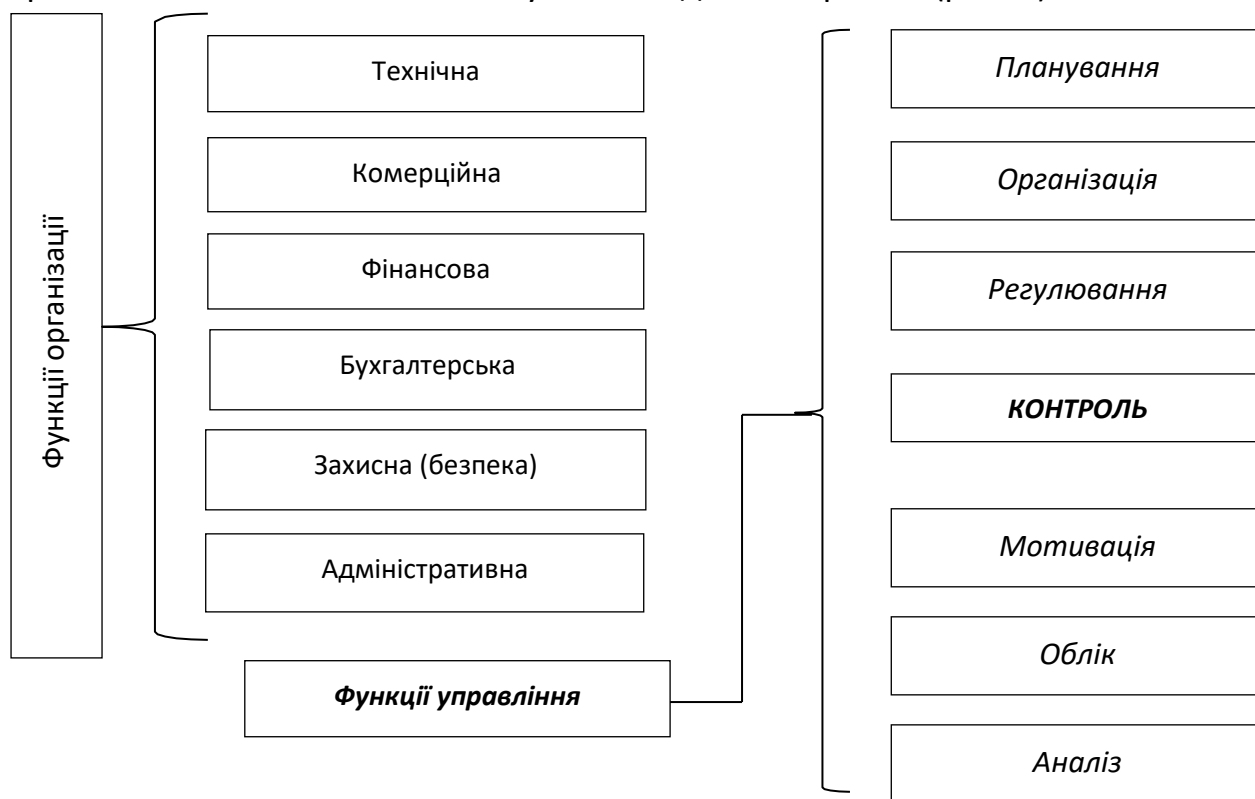

Рис. 1. Функції підприємства та управління

Джерело: [2, с. 119].

Як свідчить практика, сучасні реалії виробничої і управлінської діяльності підприємств виокремлюють чотири функції підприємства: технічну, комерційну, фінансову й адміністративну, яка значно розширилася, поглинувши функції обліку й безпеки. Роль і значення кожної функції підприємства визначають характер його діяльності та етап розвитку, на якому воно перебуває. Адміністративна функція за обсягом, змістом і структурою об'єднаних операцій надзвичайно об'ємна і складна. Їх сукупність становить зміст управлінської діяльності підприємства – функції менеджменту (рис. 1).

У сучасній економічній науці виокремлюють від чотирьох до п'ятнадцяти загальних функцій управління, серед яких контроль характеризують як важливу і складну. Без сумніву, будь-яка управлінська функція обов'язково інтегрована з контрольною. Тому можна стверджувати, що контроль підприємства є не тільки невід'ємним елементом кожної стадії процесу управління, а й відособленою стадією, яка забезпечує інформаційну прозорість на предмет якості ходу процесу управління на всіх інших стадіях.

Прогресивний розвиток суспільства можливий завдяки ефективному державному управлінню. Дієвість його забезпечується різними засобами, серед яких чільне місце займає функція контролю. При реформуванні державного

управління варто з'ясувати місце і роль державної контрольно-наглядової сфери, дієвість якої має відповідати чіткому набору певних критеріїв. Такий підхід є вагомим аргументом на користь практичної значущості органів контрольно-наглядової діяльності держави [3, с. 3].

Закон України “Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності” [4] визначає “державний нагляд (контроль)” як діяльність уповноважених законом центральних органів виконавчої влади, їх територіальних органів, державних колегіальних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування в межах повноважень, передбачених законом, щодо виявлення та запобігання порушенням вимог законодавства суб'єктами господарювання та забезпечення інтересів суспільства, зокрема належної якості продукції, робіт та послуг, допустимого рівня небезпеки для населення, навколишнього природного середовища.

Як функція управління, контроль є системою прав, обов'язків та дій уповноважених осіб з перевірки додержання суб'єктом управління рішень, що були прийняті чи оцінки, що була здійснена керованим суб'єктом операцій на предмет додержання інтересів суб'єкта, який здійснює керівництво [3, с. 4].

Досягнення цілей контролю в управлінні забезпечується реалізацією завдань, які полягають у досягненні основних показників ефективності управління підприємством. Результативність контролю в управлінні характеризує економія втрат, тобто збитку, обумовлена функціонуванням системи (іншими словами: різниця між передбачуваними величинами збитків в умовах відсутності контролю і при його наявності).

Таким чином, контроль є важливою та об'єктивно необхідною функцією управління, що забезпечує повноцінне функціонування цілісної системи. За результатами контролю проводиться корегування раніше прийнятих рішень, планів, норм і нормативів, здійснюється подальше прогнозування бажаних показників діяльності об'єкта. Саме використання контролю дає змогу розвивати і удосконалювати механізм ефективного процесу управління та вирішувати найважливіші питання як в окремому підприємстві, так і загальному розвитку економіки країни.

Список використаних джерел

1. Шестерняк М. М. Методи і форми контролю: проблеми визначення. *Вісник ХДУ Сер. Економічні науки*. Херсон, 2017. Вип. № 26. Ч. 2. С. 154 – 156. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2017_26\(2\)__39](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2017_26(2)__39).
2. Подолянчук О. А. Управлінський контроль як вид внутрішньогосподарського контролю підприємства. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2015. № 1. С. 117 – 126.
3. Гринчук Ю. С., Шемігон О. І., Вихор М. В. Контроль як функція державного управління: економіко-правова сутність та механізм застосування. *Електронне наукове фахове видання “Ефективна економіка”*. 2019. № 4. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6978>.
4. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 05.04.2007 р. № 877-V URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16>.